

nı ideallaşdıran adamlardan deyiləm. Lakin bütün tarixi zülmətxana kimi görüb, təsvir edənləri də qətiyyətlə rədd edirəm. Keçmişimizlə bağlı cavabını gözləyən suallar çoxdur. Bu sualların bəzilərinə mən də cavab verməyə çalışmışam və prinsipcə tarixin "qaranlıqlarının" aydınlatdırılmasını zərurət sayıram... Necə olub bu millətin özünə sayğı hissi, öz dilini, varlığını, mədəniyyətini qorumaq instinkti bu qədər yıpradılıb və zəifləyib? Bu, mənə də çox düşündürür, ancaq bu suallar heç kimə milləti aşağılamaq haqqı vermir. Söyməklə, inkar etməklə iş bitməz. Arxeoloqların işinə bənzər bir ardıcılıqla, inamla farsın, ərəbin ideoloji-dini basqı və hegemonluq külüylə örtülmüş ocaqlarımızı üfürüb hələ tamamilə sönüb getməmiş közləri közərtməliyik. Sən isə, bir çox hallarda, su töküüb o közləri də söndürmək istəyirsən. Tam bir cahil, müqavimətsiz, fars düşüncəsinin əsiri, milli hissi və ləyaqəti olmayan, müstəqilliyini ancaq rusların hesabına qazanmış, şahları, sərkərdələri bu günün mollalarından seçilməyən bir xalq obrazı yaratmaq yanlışdır və Vətənə, millətə xidmət deyil! Buna görə də mən millətimin daha çox işıqlı tərəfləri, onun mənəvi enerji qaynaqları haqqında düşünürəm. Onun parçalanmış, sindirilmiş taleyinin bizim kimi qələm adamlarının dilində daha da əzilərək, lağ və gülüş hədəfinə çevrilməsi Allaha və millətə xoş getməz!

Mən Savalan civarında böyümüşəm, yaylaqlarımızdan diqqətlə baxsan Ərdəbilin içində Şeyx Səfi kompleksini də görürsən. Uşaqlıqdan xəyalımızda bir Xətai obrazı yaranıb. "Xətai deyimləri" bu gün də Türkiyə ələviləri arasında dillər əzbəridir. Zaman keçdikcə onun səhvlərini də görür, anlayır və təəssüflənirik. Lakin bizim başqa tariximiz yoxdur. Onlar bizim atalarımızdır. Səhvlərinə görə onlardan imtina edə bilmərik. Bir gürcü rejissoru bunu yaxşı ifadə edib. Vaxtilə bir qaçaq haqqında dəyərli film çəkibmiş. Stalin həmin iki hissəli filmə baxandan sonra ertəsi gün rejissoru yanına çağırtdırıb söhbət edir və ona hirsələnir, "necə oldu ki, sən bir quldura bu boyda film həsr edib, onu qəhrəmana döndərmisən?" Rejissor tərəddüd etmədən, "İosif Vissarionoviç, xalqa qəhrəman lazımdır, o yoxdursa da, bizim borcumuz onu yaratmaqdır!"-deyir. Maraqlı cavabdır! Biri olmayan yerdən özünə qəhrəman yaradır, başqası olanların da hamısını gözdən salıb, xainə, mollaya çevirir...

Biz tariximizə yaşadığımız bölgənin mürəkkəb mən-zərəsi fonunda baxmalıyıq. Türklər ikimin beşyüz ildir İran-Turan savaşının, Çinlə, Bizansla, slavyanlarla mücadilələrin içindən keçib gəlirlər. Bu günkü dövlət coğrafiyaları daxilində nə Azərbaycanın, nə də digər türk dövlətlərinin normal tarixləri öyrənilə bilər. Güney, Quzey Azərbaycan da böyük türk dünyasının parçalarıdır. Bu dünyanı qaranlığa gömmək üçün yüz illər boyu müxtəlif siyasət və din mərkəzləri tərəfindən çeşidli layihələr hazırlanıb. Bütün bu xəyanətlərin və dini müdaxilələrin içində, qırğınlardan keçə-keçə gəlib bu günlərə çatmışıqsa, buna şükür eləməliyik. Hərdən mən də düşünürəm ki, 1828-ci ildə ruslar Təbrizi də işğal etsəydilər indi biz SSRİ-dən bütöv şəkildə ayrılırdıq. Bununla belə, sən "ruslar olmasa bizim dövlətimiz olmazdı" iddian əsassızdır. Əvvəla, Azərbaycan ərazisində ruslardan öncə də çox dövlət yaranıb və biz onlardan imtina edə bilmərik. İkincisi, mərkəzdənqaçma nəticəsində yaranmış xanlıqlar və çoxu bir-biri ilə qohum olan xanlar, heç şübhəsiz, XIX əsrin siyasi havasına uyacaq və birləşəcəkdilər. Başqa yolları qalmaqaldı. Alman əyalətləri kimi. Bu iş başlanmışdı. Təəssüf ki, o vaxt güclənməkdə olan Rusiyanın işğalı buna imkan vermədi. Və elə həmin gündən Azərbaycan türklərinin yeni faciələri başladı: Qafqazda xristianlarla müsəlmanlara fərqli yanaşıldı, bir tərəfdə inkişafa yol açıldıqca digər tərəfdə o yollar qapadıldı və ya üstündə yüz cür əngəl yaradıldı. Rusların iki yüz ildə törətdikləri qətliaamları xatırlasan onları ideallaşdırmağa əsas qalmaz və yenidən müstəqil olmuş bir dövlətdə bunun törədə biləcəyi siyasi-psixoloji fəsadları görürsən...

Yazımı Xiyabaninin ölməz çağırışı ilə bitirmək istəyirəm və inanıram ki, bu səsə sən də səsinə qoşacaqsan...

"Ey Azərbaycan, ey demokratik Azərbaycan!

Başını qaldır!

...Ey ölməz Azərbaycan, bu ümidləri doğrult,

başını yuxarı tut, yaşa, həmişəlik yaşa!"

Azərbaycan yaşayacaq! Nə qədər qaranlıq çağlardan keçsək və düşmənimiz nə qədər çox olsa da...

29.06.2017